

Civilutskottets betänkande 2025/26:CU36

Lag om avgift för områdessamverkan

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lag om avgift för områdessamverkan.

Områdessamverkan är en samverkan som inom ett geografiskt avgränsat område i den byggda miljön analyserar behov av och vidtar åtgärder för att utveckla ett område på ett sätt som är ägnat att förebygga brott, skapa trygghet och stärka områdets attraktivitet och lokala näringsliv. Lagen innebär att den som bedriver områdessamverkan får rätt att ta ut en avgift från berörda fastighetsägare. Rätten att ta ut en avgift gör det möjligt att fördela kostnader för områdessamverkan på alla berörda fastighetsägare i proportion till den nytta de kan anses ha av samverkansarbetet. Avgiften får bara täcka kostnader för sådant som inte omfattas av statens och kommunens ansvar.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2026.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionsyrkandena.

I betänkandet finns tre reservationer (S, V, C, MP) och två särskilda yttranden (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

Proposition 2025/26:157 Lag om avgift för områdessamverkan.

Fem yrkanden i följdmotioner.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Lag om avgift för områdessamverkan och andra åtgärder för trygghet i den byggda miljön	5
Reservationer	10
1. Lag om avgift för områdessamverkan, punkt 1 (S, V, C, MP)	10
2. Andra åtgärder för trygghet i den byggda miljön, punkt 2 (S)	10
3. Andra åtgärder för trygghet i den byggda miljön, punkt 2 (MP)	11
Särskilda yttranden	13
1. Lag om avgift för områdessamverkan, punkt 1 (S, V, MP)	13
2. Lag om avgift för områdessamverkan, punkt 1 (C)	13
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	15
Propositionen	15
Följdmotionerna	15
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	16

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Lag om avgift för områdessamverkan

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om avgift för områdessamverkan.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2025/26:157 och avslår motionerna

2025/26:3966 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V),

2025/26:3974 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 1 och

2025/26:3981 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 1 (S, V, C, MP)

2. Andra åtgärder för trygghet i den byggda miljön

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3974 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 2 och

2025/26:3981 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 2.

Reservation 2 (S)

Reservation 3 (MP)

Stockholm den 19 maj 2026

På civilutskottets vägnar

Andreas Lennkvist Manriquez

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Andreas Lennkvist Manriquez (V), Mikael Eskilandersson (SD), Joakim Järrebring (S), David Josefsson (M), Leif Nysmed (S), Roger Hedlund (SD), Lars Beckman (M), Denis Begic (S), Rashid Farivar (SD), Anna-Belle Strömberg (S), Jennie Wernäng (M), Larry Söder (KD), Alireza Akhondi (C), Björn Tidland (SD), Amanda Palmstierna (MP), Markus Kallifatides (S) och Patrik Karlson (L).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet proposition 2025/26:157 Lag om avgift för områdessamverkan. I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen. Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Tre följdmotioner med totalt fem yrkanden har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

Utskottets överväganden

Lag om avgift för områdessamverkan och andra åtgärder för trygghet i den byggda miljön

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om avgift för områdessamverkan. Därmed avslår riksdagen motionsyrkanden om avslag på propositionen. Riksdagen avslår även motionsyrkanden om andra åtgärder för trygghet i den byggda miljön.

Jämför reservation 1 (S, V, C, MP), 2 (S) och 3 (MP) samt särskilt yttrande 1 (S, V, MP) och 2 (C).

Propositionen

En ny lag om områdessamverkan

Områdessamverkan är en samverkan som inom ett geografisk avgränsat område i den byggda miljön analyserar behov av och vidtar åtgärder för att utveckla området på ett sätt som ska bidra till att förebygga brott, skapa trygghet och stärka områdets attraktivitet och lokala näringsliv. Syftet ska vara att på lång sikt tillgodose områdets gemensamma bästa.

Regeringen konstaterar att det på flera platser i Sverige bedrivs en fungerande områdessamverkan mellan olika aktörer för att öka tryggheten och trivseln i ett visst geografiskt område. Som exempel nämns samverkan mellan kommunen, polisen, fastighetsägare, företag och civilsamhälle, på platser såsom ett torg, i ett centrum eller i en stadsdel. Samverkan bedrivs bl.a. för att förebygga brott och otrygghet, skapa attraktiva och levande miljöer, samordna resurser och insatser från olika aktörer och involvera boende och verksamheter i utvecklingen av en plats. Regeringen gör bedömningen att det behövs en lagreglering som gör det möjligt att med en avgift fördela kostnaderna för områdessamverkan på alla berörda fastighetsägare i proportion till den nytta som de kan anses ha av samverkansarbetet, dvs. även på fastighetsägare som inte deltar i arbetet men ändå har nytta av det. Regeringen föreslår därför en ny lag om avgift för områdessamverkan. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 augusti 2026.

Samverkanshuvudman

För att få rätt att ta ut en avgift för områdessamverkan bör det enligt regeringen förutsättas att huvudmannaskapet kvalitetssäkras när det gäller samverkansarbetets innehåll, kostnaderna för det och dess förankring med fastighetsägarna. Den kvalitetssäkringen ska enligt regeringens förslag utföras av

kommunen. En sammanslutning av fastighetsägare eller andra intressenter som bedriver samverkansarbetet kan alltså hos kommunen ansöka om att bli godkänd som samverkanshuvudman.

För att godkännas som samverkanshuvudman och därmed få rätt att ta ut en avgift krävs det att den som bedriver samverkansarbetet företräder en kvalificerad majoritet av de berörda fastighetsägarna.

Kommunen kan också, när behovet av områdessamverkan är stort och inte tillgodoses av någon annan, besluta att själv vara huvudman.

Förutsättningar för att ta ut en avgift

Enligt förslaget kan en avgift bara tas ut för att täcka samverkanshuvudmannens kostnader för att bedriva samverkansarbetet och för att vidta åtgärder som är ändamålsenliga utifrån områdessamverkans syfte. Kostnader där ansvaret regleras i annan lagstiftning eller för åtgärder som enligt annan lag ska vidtas av en statlig eller regional myndighet eller som omfattas av kommunens ansvar får inte ingå i avgiften.

Fastighetsägare som berörs

Den som har godkänts som samverkanshuvudman får rätt att ta ut en avgift från samverkansfastighetsägare. Med samverkansfastighetsägare avses ägare av fastigheter och byggnader inom samverkansområdet. Fastigheter som är bebyggda med endast en- eller tvåbostadshus och komplementbyggnader till sådana hus omfattas dock inte av avgiftsskyldigheten.

Vissa konsekvenser

Regeringen gör bedömningen att förslaget inte försämrar förutsättningarna för befintlig frivillig samverkan eller skulle försvåra tillkomsten av nya frivilliga projekt. I stället bedöms risken för att några fastighetsägare åker snålskjuts på andras arbete minska incitamenten för fastighetsägare att initiera en områdessamverkan. Regeringen konstaterar att behovet av att använda lagstiftningens avgiftsrätt uppkommer först när fastighetsägare som har nytta av samverkansarbetet inte är med och delar på kostnaderna.

Regeringen pekar på att syftet med en laglig rätt att ta ut en avgift är att alla fastighetsägare som har nytta av samverkansarbetet ska bära sin skäligen andel av kostnaderna. När en områdessamverkan fungerar bra också på så sätt att berörda fastighetsägare deltar i arbetet och delar på kostnaderna, kommer en lagreglerad rätt att ta ut en avgift inte att behöva användas. Behovet av att åberopa en lagreglerad avgiftsrätt uppkommer först när fastighetsägare som har nytta av samverkansarbetet inte är med och delar på kostnaderna. En lagreglerad rätt att ta ut en avgift innebär inte att en fungerande områdessamverkan måste inordna sig under lagens bestämmelser. Det behövs bara om den som bedriver samverkansarbetet vill åberopa lagen för att ta ut en avgift.

Vidare gör regeringen bedömningen att avgiften för områdessamverkan inte kommer att bli så hög att den får någon orimlig effekt för de hyresgäster

som via hyran betalar de kostnader som hyresvärden har för sin fastighet. Regeringen bedömer att kostnaderna inte blir orimligt höga för någon enskild aktör, vare sig privat, kommunal eller statlig. Regeringen bedömer även att fastighetsägare och andra berörda av områdessamverkan – hyresgäster och bostadsrättsägare – kommer att gynnas av olika positiva effekter av samverkansarbetet.

Lagrådets synpunkter

Lagrådet har avstyrkt det remitterade förslaget med anledning av de frågor som inställer sig vid införandet av en sådan nyordning som en offentlighetsgrundad avgiftsskyldighet för frivillig samverkan mellan enskilda.

Lagrådet har bl.a. påtalat att lagförslaget saknar ett klart identifierat övergripande allmänt samhällsintresse. Till skillnad från Lagrådet anser regeringen att det i vissa områden i den byggda miljön finns ett tydligt behov av områdessamverkan, och att det då är i det allmännas intresse att underlätta för sådan samverkan och göra det möjligt att fördela kostnader för samverkansarbetet på de fastighetsägare som har nytta av den.

Enligt Lagrådet ryms flertalet av de åtgärder som kan bli aktuella inom ett samverkansområde inom kommuners allmänna befogenhet, och kan vidtas inom ramen för ordinarie verksamhet och bekostas med skattemedel. Om inga samverkansfastighetsägare vill delta i verksamheten begränsas samverkan till fastighetsägarnas skyldighet att betala en avgift till kommunen och den tänkta möjligheten att delta i beslutsfattandet. När det gäller de frågor som Lagrådet lyfter, delar regeringen inte Lagrådets syn på problemens dignitet. Regeringen gör bedömningen att områdessamverkan är en näringsverksamhet och att förslaget inte ger stöd för att vältra över kostnader som ska bäras av kommunen. Däremot bör kommunen kunna fördela kostnaderna för näringsverksamheten på dem som har nytta av verksamheten, i likhet med tillhandahållandet av vatten- och avloppstjänster.

Regeringen gör bedömningen att kommunen bör ha möjlighet att bedriva samverkan och fördela kostnaderna på de fastighetsägare som har nytta av samverkansarbetet om det finns ett mycket stort behov av områdessamverkan – även när det inte finns tillräckligt stöd från berörda fastighetsägare. Syftet med reformen riskerar annars att förfelas. Det är inte tillräckligt att kommunen enbart i egenskap av fastighetsägare ska kunna ta initiativ till områdessamverkan.

Vidare framstår det enligt Lagrådet som oklart hur enskilda fastighetsägares deltagande i beslutsfattandet tillsammans med en kommun säkerställs, särskilt när kommunen har egna beslutsordningar och sammansättningar som vilar på resultatet av allmänna val. Regeringen konstaterar att oavsett vilken form kommunen väljer för att bedriva näringsverksamheten innebär förslaget att verksamheten – för att med stöd av lagen kunna göra ett civilrättsligt anspråk på betalning – ska innebära att de berörda fastighetsägarna ges möjlighet att delta i samverkansarbetet. Förslaget reglerar dock inte på vilket sätt, utan

frågan hur en samverkanshuvudman uppfyller det offentlighetsrättsligt ställda kravet att ge de berörda fastighetsägarna möjlighet att delta överlämnas åt rättstillämpningen. En kommun kan knappast anses ge de berörda fastighetsägarna möjlighet att delta i samverkansarbetet enbart genom att hänvisa till att fastighetsägarna har möjlighet att rösta fram politiker i kommunala val. Fastighetsägarna bör ges möjlighet till ett konkret och direkt deltagande i samverkansarbetet och dess beslut.

Regleringen innebär att tvister om en avgift mellan en huvudman och en samverkansfastighetsägare ska prövas i allmän domstol och att den ordningen är avsedd att gälla även om en kommun ensam är huvudman. Lagrådet har påpekat att vad som i ett sådant fall framstår som ett krav på betalning av en avgift som kommunen beslutat om på offentlighetsrättslig grund behandlas i lagförslaget som ett civilrättsligt betalningsanspråk. Lagrådet påpekar att det inte är självklart att detta är en lämplig ordning – särskilt inte för den enskilde. Enligt Lagrådet bör förslaget att låta en kommun ikläda sig rollen som ensam samverkanshuvudman under alla omständigheter inte genomföras.

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3974 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 1 föreslår motionärerna att riksdagen avslår regeringens förslag till lag om avgift för områdessamverkan. Vidare föreslås ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag som tydligt stärker statens ansvar för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet samt säkerställer att trygghetsarbetet inte finansieras genom pålagor som i praktiken drabbar hyresgäster i socioekonomiskt utsatta områden (yrkande 2). I stället för att stärka statens ansvar för tryggheten innebär förslaget att kostnaderna förs över på privata fastighetsägare och därmed i förlängningen på hyresgästerna – ofta i områden som redan är socioekonomiskt utsatta. Detta menar motionärerna är en principiellt felaktig ordning.

I kommittémotion 2025/26:3966 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V) föreslås att riksdagen avslår propositionen. Motionärerna framhåller att propositionen genererat omfattande kritik från både remissinstanser och Lagrådet bl.a. för att behovet av lagstiftningen inte har visats. Enligt motionärerna är trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete i grunden ett offentligt ansvar som inte ska finansieras genom avgifter mot enskilda fastighetsägare.

I kommittémotion 2025/26:3981 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 1 föreslår motionärerna att riksdagen avslår propositionen. Motionärerna menar att regeringen borde ha tagit hänsyn till remissinstansernas kritik, som bl.a. handlar om att det inte är visat att det finns ett behov av lagstiftningen och att förslaget försämrar förutsättningarna för befintlig frivillig samverkan.

Vidare föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen ska utreda andra, mer efterfrågade åtgärder för att stärka områdessamverkan och

förutsättningarna för ökad trygghet och aktivering av det offentliga rummet (yrkande 2). Motionärerna framhåller att det är viktigt hur de allmänna ytorna är utformade och hur dessa ytor används. Motionärerna anför bl.a. att det finns ett starkt önskemål om förändrade regler som underlättar användningen av offentliga ytor.

Utskottets ställningstagande

På flera platser i Sverige bedrivs i dag en samverkan mellan olika aktörer om olika trygghetsskapande, brottsförebyggande och trivselskapande åtgärder i området. Det kan t.ex. handla om åtgärder för förbättrad belysning, ökad närvaro av ordningsvakter eller anläggande av mötesplatser. Den här typen av åtgärder är förenad med kostnader. I likhet med regeringen anser utskottet att det behövs en lagreglering som gör att alla fastighetsägare som har nytta av samverkansarbetet ska bära sin skäligen andel av dessa kostnader. Utskottet delar alltså regeringens bedömning när det gäller behovet av lagstiftning på området. Utskottet instämmer även i övrigt i det som regeringen anför med anledning av Lagrådets invändningar mot förslaget.

Motionärerna befarar att den föreslagna lagregleringen skulle kunna försvåra frivillig samverkan som redan fungerar och försvåra tillkomsten av nya samverkansprojekt. Den som bedriver områdessamverkan kan också välja att inte använda sig av den lagreglerade rätten att ta ut en avgift. Utskottet ser därför inte någon risk för att förutsättningarna för befintlig frivillig samverkan eller tillkomsten av nya frivilliga projekt försämras genom förslaget.

I följdmotionerna uttrycks en oro över att förslaget kan leda till en ansvarsförskjutning från det allmänna till det enskilda. Med anledning av det noterar utskottet att lagförslagets utformning inte ger stöd för att vältra över det allmännas kostnader på enskilda. Det framgår således uttryckligen av den föreslagna lagen att samverkansavgiften inte får användas för att finansiera kostnader som statliga myndigheter, regioner eller kommuner enligt annan lagstiftning ska ansvara för. Liksom regeringen bedömer utskottet vidare att avgiften inte kommer att bli så hög att den får någon orimlig effekt för t.ex. de hyresgäster som via hyran betalar de kostnader som hyresvärderna har för sin fastighet.

Sammanfattningsvis ställer sig utskottet, av de skäl som anförts i propositionen, bakom regeringens förslag till lag om avgift för områdessamverkan. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2025/26:3966 (V), 2025/26:3974 (S) yrkande 1 och 2025/26:3981 (MP) yrkande 1.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom motionsförslagen om tillkännagivanden om ytterligare åtgärder för trygghet i den byggda miljön. Därmed avstyrks motionerna 2025/26:3974 (S) yrkande 2 och 2025/26:3981 (MP) yrkande 2.

Reservationer

1. Lag om avgift för områdessamverkan, punkt 1 (S, V, C, MP)

av Andreas Lennkvist Manriquez (V), Joakim Järrebring (S), Leif Nysmed (S), Denis Begic (S), Anna-Belle Strömberg (S), Alireza Akhondi (C), Amanda Palmstierna (MP) och Markus Kallifatides (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3966 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V),

2025/26:3974 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 1 och

2025/26:3981 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 1 och

avslår proposition 2025/26:157.

Ställningstagande

Vi anser inte att det finns skäl att införa en lag om avgift för områdessamverkan, och riksdagen bör därför avslå propositionen. Vi utvecklar våra skäl för detta i våra särskilda yttranden 1 respektive 2.

2. Andra åtgärder för trygghet i den byggda miljön, punkt 2 (S)

av Joakim Järrebring (S), Leif Nysmed (S), Denis Begic (S), Anna-Belle Strömberg (S) och Markus Kallifatides (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3974 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 2 och

bifaller delvis motion

2025/26:3981 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 2.

Ställningstagande

Tryggheten är det offentliga ansvar. Det är inte något som ska överlåtas till privata aktörer så att man i förlängningen låter de ekonomiskt svagaste hushållen betala för insatserna genom höjda boendekostnader.

Staten behöver prioritera polisens närvaro, ett socialt förebyggande arbete samt insatser riktade mot brott och otrygghet. Regeringen bör därför återkomma med förslag som tydligt stärker statens ansvar för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet samt säkerställer att trygghetsarbetet inte finansieras genom pålagor som riskerar att drabba hyresgäster i socioekonomiskt utsatta områden.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

3. Andra åtgärder för trygghet i den byggda miljön, punkt 2 (MP)

av Amanda Palmstierna (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänner detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3981 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 2 och
bifaller delvis motion

2025/26:3974 av Joakim Järrebring m.fl. (S) yrkande 2.

Ställningstagande

I många kommuner upplever man att de flesta fastighetsägarna redan vill delta i samverkan. Genom att gå ut med information och visa på konkreta resultat av samverkan kan man få ännu fler att engagera sig.

Därutöver finns det en liten grupp fastighetsägare som inte är intresserade av att delta. För dessa fastighetsägare skulle en obligatorisk områdessamverkan ha en liten effekt eller till och med riskera att försvaga en redan fungerande samverkan. Det handlar om fastighetsägare som allvarligt brister i fastighetsunderhållet och missköter sig ekonomiskt eller till och med har kriminella kopplingar. Deras fastigheter är inte sällan viktiga för området, t.ex. centrumbyggnader. Jag anser att kommunerna behöver få bättre verktyg för att kunna agera mot den här typen av fastighetsägare. Till att börja med hade jag gärna sett en kommunal förköpsrätt och förbättrade möjligheter till tvångsförvaltning. En fastighetsägare som vansköter sina fastigheter bör vidare kunna få ett nationellt näringsförbud.

Utformningen av de allmänna ytorna och hur de används är en viktig del i områdessamverkan. Det finns ett önskemål om förändrade regler som gör det

lättare att utveckla de offentliga ytorna. Regeringen skulle också kunna överväga någon form av pilotförsök där kommunerna tillsammans med andra aktörer beslutar om förhållningsregler för nyttjande av allmänna platser. Ett annat förslag är att kommunerna, i stället för polisen, beslutar om upplåtelse av allmän platsmark och tillsyn av upplåtelseerna.

Regeringen bör därför utreda mer efterfrågade åtgärder för att stärka områdessamverkan och förutsättningarna för ökad trygghet och aktivering av det offentliga rummet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilda yttranden

1. Lag om avgift för områdessamverkan, punkt 1 (S, V, MP)

Andreas Lennkvist Manriquez (V), Joakim Järrebring (S), Leif Nysmed (S), Denis Begic (S), Anna-Belle Strömberg (S), Amanda Palmstierna (MP) och Markus Kallifatides (S) anför:

Vi vill utöver det som anförts i reservation 1 anföra följande.

Det finns inte något som tyder på att det finns ett reellt behov av den föreslagna lagstiftningen om avgift för områdessamverkan. Tvärtom ser vi en risk för att det frivilliga samarbete som redan pågår undergrävs om förslaget genomförs, och i förlängningen kan tryggheten i dessa områden försämrats. I dag finns det framgångsrika exempel på områdessamverkan som på det stora hela fungerar väl och som bygger på ett genuint engagemang. Regeringens förslag riskerar tvärt emot intentionen att motverka detta arbete och försvåra tillkomsten av nya frivilliga projekt.

Lagförslaget innebär dessutom en förskjutning av ansvaret för tryggheten i samhället, från det offentliga till privata aktörer. Vi anser att det är principiellt fel väg att gå. Trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete är i grunden ett offentligt ansvar som inte ska finansieras genom avgifter från enskilda fastighetsägare. I förlängningen finns det dessutom en risk för att kostnaderna landar på hyresgästerna, som ofta redan är ekonomiskt utsatta.

Vi konstaterar att ett stort antal remissinstanser avstyrker eller i huvudsak är negativa till lagförslaget. Dessutom har Lagrådet riktat skarp kritik mot förslaget och avstyrker det eftersom det sammantaget väcker frågor av sådan dignitet att det inte bör genomföras. Under alla förhållanden anser Lagrådet att förslaget att låta en kommun ikläda sig rollen som ensam samverkanshuvudman inte bör genomföras. Vi instämmer i Lagrådets invändningar.

Riksdagen bör ta hänsyn till kritiken och avslå propositionen.

2. Lag om avgift för områdessamverkan, punkt 1 (C)

Alireza Akhondi (C) anför:

Jag vill utöver det som anförts i reservation 1 anföra följande.

Jag konstaterar att det inte finns något som tyder på att det finns ett reellt behov av den föreslagna lagstiftningen om avgift för områdessamverkan. Tvärtom ser jag en risk för att det frivilliga samarbete som redan pågår undergrävs om förslaget genomförs, och i förlängningen kan tryggheten i dessa områden försämrats. I dag finns framgångsrika exempel på områdessamverkan som i det stora hela fungerar väl och som bygger på ett genuint engagemang. Regeringens förslag riskerar tvärt emot intentionen att motverka detta arbete och försvåra tillkomsten av nya frivilliga projekt. Jag kan

konstatera att ett stort antal remissinstanser avstyrker eller är i huvudsak negativa till lagförslaget. Dessutom har Lagrådet riktat skarp kritik mot förslaget och avstyrker det eftersom det sammantaget väcker frågor av sådan dignitet att det inte bör genomföras. Under alla förhållanden anser Lagrådet att förslaget att låta en kommun ikläda sig rollen som ensam samverkanshuvudman inte bör genomföras. Jag instämmer i Lagrådets invändningar.

Riksdagen bör ta hänsyn till kritiken och avslå propositionen.

BILAGA I

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2025/26:157 Lag om avgift för områdessamverkan:

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om avgift för områdessamverkan.

Följdmotionerna

2025/26:3966 av Andreas Lennkvist Manriquez m.fl. (V):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2025/26:157 om en lag om avgift för områdessamverkan.

2025/26:3974 av Joakim Järrebring m.fl. (S):

1. Riksdagen avslår regeringens förslag till lag om avgift för områdessamverkan.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag som tydligt stärker statens ansvar för det brottsförebyggande och trygghetsskapande arbetet samt säkerställer att trygghetsarbetet inte finansieras genom pålagor som i praktiken drabbar hyresgäster i socioekonomiskt utsatta områden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:3981 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP):

1. Riksdagen avslår propositionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska utreda andra, mer efterfrågade åtgärder för att stärka områdessamverkan och förutsättningar för ökad trygghet och aktivering av det offentliga rummet och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om avgift för
områdessamverkan

Härigenom föreskrivs följande.

1 kap. Lagens innehåll

1 § Denna lag gäller rätt för den som bedriver områdessamverkan att ta ut avgift från ägare av fastigheter och byggnader för att täcka samverkanskostnader.

Ord och uttryck i lagen

2 § I denna lag betyder

områdessamverkan: en samverkan som inom ett geografiskt avgränsat område i den byggda miljön analyserar behov av och vidtar åtgärder som utvecklar området på ett sätt som ska bidra till att förebygga brott, skapa trygghet och stärka områdets attraktivitet och lokala näringsliv och därigenom långsiktigt tillgodose områdets gemensamma bästa,

samverkansområde: det geografiskt avgränsade område som omfattas av en områdessamverkan,

samverkansfastighet: en fastighet eller byggnad inom ett samverkansområde, dock inte en- eller tvåbostadshus och komplementbyggnader till sådana hus eller en fastighet som är bebyggd med endast sådana hus,

samverkansfastighetsägare: den som äger en samverkansfastighet eller äger en byggnad på någon annans samverkansfastighet, dock inte ett en- eller tvåbostadshus eller en komplementbyggnad till ett sådant hus,

samverkansplan: en årligen uppdaterad verksamhetsplan som beskriver det arbete och de åtgärder som är planerade inom ramen för områdessamverkan på kort sikt och på lång sikt,

samverkanskostnad: en kostnad som får täckas med en avgift enligt denna lag,

samverkansavgift: en avgift som enligt denna lag får tas ut för att täcka en samverkanskostnad, och

nyttotal: ett tal som enligt denna lag anger en samverkansfastighets procentuella andel av nyttan av det som en samverkansavgift får täcka.

3 § I denna lag betyder *samverkansbudget* en årligen uppdaterad redogörelse för

1. de kostnader som det beräknas medföra att genomföra samverkansplanen fördelade på de kalenderår som kostnaderna förväntas uppkomma med uppgift om

a) vilka kostnader som är samverkanskostnader, och

b) vilka kostnader som regleras enligt annan lagstiftning eller behöver täckas i annan ordning,

2. hur samverkansfastigheternas nyttotal är bestämda för fördelning av samverkansavgift, och

3. hur ett överskott eller underskott till följd av skillnad mellan uttagna samverkansavgifter och samverkanskostnaderna är planerade att balanseras genom återbetalning eller genom att överföras till följande kalenderår.

4 § I denna lag betyder *samverkanshuvudman* den som bedriver områdessamverkan och är godkänd av kommunen som huvudman för samverkansarbetet. Om kommunen med stöd av denna lag har åtagit sig att bedriva områdessamverkan, är kommunen samverkanshuvudman.

2 kap. Förutsättningar för att vara samverkanshuvudman

Godkännande som samverkanshuvudman

1 § Som samverkanshuvudman får godkännas endast den som

1. visar att områdessamverkan behövs inom hela samverkansområdet och att det behovet inte någonstans inom samverkansområdet tillgodoses av någon annan,

2. har en samverkansplan och en samverkansbudget som gör det sannolikt att samverkansavgifter kommer att få tas ut enligt denna lag,

3. visar att samverkansfastigheternas nyttotal har bestämts enligt denna lag och är skäliga,

4. företräder minst två tredjedelar av samverkansfastighetsägarna och två tredjedelar av samverkansfastigheternas nyttotal,

5. inte bedriver samverkansarbetet med vinstsyfte,

6. ger de samverkansfastighetsägare som vill vara med i samverkansarbetet möjlighet att på skäliga och transparenta villkor delta i verksamhetens beslutsfattande, och

7. inte är eller företräds av någon som är på obestånd, försatt i konkurs eller kan antas brista när det gäller vilja och förmåga att fullgöra sina skyldigheter, laglydnad och andra omständigheter av betydelse i fråga om gott anseende.

2 § Frågor om godkännande som samverkanshuvudman prövas av den kommun där samverkansområdet finns.

Om samverkansområdet finns i fler än en kommun, prövas godkännandefrågan av den kommun där den största delen av samverkansområdet finns eller av den kommun som de berörda kommunerna kommer överens om. Den kommun som prövar frågan ska ge de andra kommunerna tillfälle att yttra sig innan ärendet avgörs.

3 § En ansökan om godkännande som samverkanshuvudman ska innehålla

1. sökandens namn, person- eller organisationsnummer och adress,

2. en förteckning över samverkansfastigheterna,

3. en förteckning över de samverkansfastighetsägare som sökanden företräder,

4. en förteckning över de samverkansfastighetsägare som sökanden inte företräder,

5. en redogörelse för vilka som deltar i samverkansarbetet och en redovisning av de samråd med andra relevanta aktörer av betydelse för sam-

verkansarbetet som sökanden har genomfört för att bedöma behovet av områdessamverkan och vad samverkan ska omfatta, och

6. de uppgifter och handlingar som sökanden åberopar för att visa att förutsättningarna i 1 § är uppfyllda.

4 § Innan kommunen bifaller en ansökan om att godkännas som samverkanshuvudman ska kommunen underrätta de samverkansfastighetsägare som sökanden inte företräder och ge dem tillfälle att yttra sig. Underrättelsen ska ske genom delgivning enligt delgivningslagen (2010:1932) och innehålla

1. information om det huvudsakliga innehållet i denna lag,
2. en kopia av ansökan och de handlingar som sökanden åberopar,
3. en upplysning om att den som godkänns som samverkanshuvudman har rätt att, för kostnader som avses i 1 kap. 3 § 1 a, från samverkansfastighetsägarna ta ut en samverkansavgift fördelad enligt 1 kap. 3 § 2,
4. en uppmaning att inom en viss tidsperiod, som inte får vara kortare än fyra veckor, komma in med eventuella synpunkter,
5. information om hur samverkansfastighetsägaren kan följa ärendet och ta del av kommunens beslut i ärendet,
6. information om att förenklad delgivning kan komma att användas i ärendet, och
7. upplysning om det som sägs i denna lag om dels överklagande av kommunens beslut om godkännande, dels tvister om samverkansavgiftens storlek och betalning.

Förutsättningar för en kommun att vara samverkanshuvudman

5 § En kommun får besluta att vara samverkanshuvudman endast om

1. det finns ett mycket stort behov av områdessamverkan inom hela samverkansområdet och det behovet inte någonstans inom samverkansområdet tillgodoses av någon annan,
2. det inte finns någon som har ansökt om och har förutsättningar att kunna bli godkänd som samverkanshuvudman,
3. kommunen har en samverkansplan och en samverkansbudget som gör det sannolikt att en samverkansavgift kommer att få tas ut enligt denna lag,
4. samverkansfastighetsägarnas nyttotal har bestämts enligt denna lag och är skäligen, och
5. kommunen ger de samverkansfastighetsägare som vill vara med i verksamheten möjlighet att på skäligen och transparenta villkor delta i verksamhetens beslutsfattande.

6 § Innan kommunen med stöd av 5 § beslutar att vara samverkanshuvudman ska kommunen underrätta samverkansfastighetsägarna och ge dem tillfälle att yttra sig. Underrättelsen ska ske genom delgivning enligt delgivningslagen (2010:1932) och innehålla

1. information om det huvudsakliga innehållet i denna lag,
2. en redogörelse för hur kommunen har kommit fram till att det finns förutsättningar för kommunen att vara samverkanshuvudman enligt 5 §,
3. en upplysning om att samverkanshuvudmannen har rätt att, för kostnader som avses i 1 kap. 3 § 1 a, ta ut en samverkansavgift fördelad enligt 1 kap. 3 § 2 från samverkansfastighetsägarna,

4. en uppmaning att inom en tidsperiod, som inte får vara kortare än fyra veckor, komma in med eventuella synpunkter,
5. information om hur samverkansfastighetsägaren kan följa ärendet och ta del av kommunens beslut i ärendet,
6. information om att förenklad delgivning kan komma att användas i ärendet, och
7. en upplysning om det som sägs i denna lag om dels överklagande av kommunens beslut om godkännande, dels tvister om avgiftens storlek och betalning.

Årlig uppföljning

7 § En samverkanshuvudman ska senast den 31 mars varje år lämna in en uppdaterad samverkansplan och samverkansbudget till den kommun som beslutat om godkännande som samverkanshuvudman. Om kommunen är samverkanshuvudman, ska kommunen senast den 31 mars varje år ha en uppdaterad samverkansplan och samverkansbudget.

Samverkanshuvudmannen ska skicka en kopia av planen och budgeten till samverkansfastighetsägarna eller hålla planen och budgeten tillgänglig för samverkansfastighetsägarna på en webbplats.

Om det har tillkommit en ny samverkansfastighetsägare på grund av att en fastighet har bytt ägare eller på grund av att det tillkommit en ny byggnad på en samverkansfastighet, ska samverkanshuvudmannen skicka en kopia av planen och budgeten till den nya ägaren tillsammans med information om det huvudsakliga innehållet i denna lag och hur den nya ägaren kan följa samverkansarbetet och delta i det.

8 § Den kommun som har godkänt en samverkanshuvudman ska årligen pröva om förutsättningarna för godkännandet är uppfyllda. Om kommunen är samverkanshuvudman, ska kommunen årligen pröva om förutsättningarna för att vara samverkanshuvudman är uppfyllda.

Begäran att ett samverkanshuvudmannaskap ska upphöra

9 § Kommunen ska på en samverkansfastighetsägares begäran pröva om förutsättningarna för ett godkännande enligt 1 § eller ett beslut att vara samverkanshuvudman enligt 5 § fortfarande är uppfyllda.

Upphörande av ett samverkanshuvudmannaskap

10 § Om förutsättningarna för att vara samverkanshuvudman inte längre är uppfyllda, ska kommunen besluta att huvudmannaskapet ska upphöra att gälla och underrätta samverkansfastighetsägarna om det.

Avgifter för kommunens prövning

11 § En kommun får meddela föreskrifter om avgift för

1. prövning av en ansökan om godkännande enligt 1 §,
2. årlig uppföljning enligt 7 §, och
3. prövning av en begäran enligt 9 § om att upphäva ett huvudmannaskap.

Överklagande av kommunens beslut

12 § Kommunens beslut enligt detta kapitel får överklagas till allmän förvaltningsdomstol.

Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten.

3 kap. Förhållandet mellan en samverkanshuvudman och en samverkansfastighetsägare

Samverkansavgift

1 § En samverkanshuvudman har rätt att ta ut en samverkansavgift från en samverkansfastighetsägare.

2 § En samverkansavgift får endast tas ut för att täcka samverkanshuvudmannens rimliga kostnader för att

1. bedriva samverkansarbetet, och
2. vidta åtgärder som är ändamålsenliga för att tillgodose syftet med områdessaamverkan.

Avgiften får inte tas ut för kostnader där ansvaret för kostnaderna eller deras fördelning regleras i annan lagstiftning eller för åtgärder som enligt annan lagstiftning ska vidtas av en statlig eller regional myndighet eller av kommunen.

3 § Samverkansavgiften ska bestämmas så att kostnaderna fördelas på samverkansfastighetsägarna med hänsyn till den nytta som ägarna kan anses ha av de kostnader som får täckas med samverkansavgift enligt 2 §. Nyttan ska anses vara proportionell till fastigheternas och byggnadernas storlek och betydelse i samverkansområdet och för varje samverkansfastighet anges med ett nyttotal.

Samverkansavgiftens betalning

4 § En samverkansfastighetsägare ska betala samverkansavgift till samverkanshuvudmannen på dennes begäran.

Återbetalning av samverkansavgift

5 § Om ett samverkanshuvudmannaskap upphör ska samverkanshuvudmannen återbetala uttagna samverkansavgifter som inte har använts.

Tvister mellan en samverkanshuvudman och en samverkansfastighetsägare

6 § Tvister mellan en samverkanshuvudman och en samverkansfastighetsägare om en samverkansavgift prövas i allmän domstol. I rättegångsbalken finns bestämmelser om laga domstol i tvistemål.

Denna lag träder i kraft den 1 augusti 2026.